

CONVORBIRI LITERARE.

ANUL II

(1 Martie 1868 — 1 Martie 1869).

Redactoru: *Iacob Negruzsi.*

IASSI 1869.

TIPOGRAFIA SOCIETĂȚII JUNIMEA.

CONVOBIRI LITERARE.

Apare la 1 și 15 a fiecărei luni.

Abonamentul pe unu anu in România liberă unu galbenu; in Austria 4 fl. — Abonamentele se facu in Iassi la Tipografia Societății Junimea; in Bucuresci la librăria Soccec & Comp.

S U M A R I U.

Limba română in jurnalele din Austria, de D. Titu Maiorescu. I. (Urmare.)

Primbări, de D. I. Negruzzi. (Urmare.)

POEZII:

Blăstēmul cântărețului, (traducere din Uhland), de D. N. Schelitti.

Sărutările (după Lessing) de D. Gil.

Notițe bibliografice.

Rectificare.

Correspondență.

LIMBA ROMÂNĂ

in

JURNALELE DIN AUSTRIA.

I.

(Urmare).

Esemples de germanisme, citate in numărul precedentu credemu că voru fi desceptatu in toți lectorii o legitimă nelinisce asupra soartei finale a unei limbi astfelu maltratate; și acestu simțimentu s'ar pronunță încă mult mai tare, dacă toți lectorii aru fi făcutu ceea ce a trebuitu să facă subscrisul, dacă aru fi cetitu timpu de patru luni cu luare aminte mai toate foile române din Austria. Atunci aru fi vădutu, că germanizarea limbei noastre din partea compatrioților de peste Carpați nu este escepțiune, ci este regulă, și că citațiunile reproduse de noi au fostu numai o slabă culegere din o sumă nenumărată de alte esemple de același feliu.

De unde să provină acestu faptu? din neglignța autorilor? sau din unu sistemu de procedere preengatată? In casul ul'ântēiu lucrul se condamnă de la sine, și căteya critice, care să probeze acelor Domni, că publicul observă cu oare care atențiune stilul D-lor, voru putē avē unu resultatu bunu pentru indreptare. In casul al doilea ānsē cestiunea este mai grea; dacă in adevēru jurnaliștii citați voru să-și justifice germanismele, atunci impresiunea ridiculă, ce ne-o produce stilul D-lor, nu este suficientă pentru a-i corege, ci noi trebuie să scoatemu toată causa din sfera simțimentului instinctivu despre ceea ce este și ce nu este limbă română, și să o ridicāmu la înălțimea unei argumentațiuni teoretice din principii.

Când țice *Telegraful Român* din 14 Martie 1868:

De vomu luā acestu recursu spre esaminare sub cuțitu canonicu,

pentru ce constitue aceasta o eroare de limbă? Nemții țicu: *unter das kritische Messer nehmen*, de ce să nu țicemu și noi „a luā sub cuțitul canonicu?“ Limba noastră este o limbă încă săracă in idei, de abia acum se desvoaltă cu progresul de cultură a intregēi societăți;

nu este bine, să primim expresiunile figurate din limba germană sau din alte limbi și să ne învațăm astfel pe a noastră? și care ar fi cauza legitimă, ce s'ar opune în contra acestei procederi?

Causa foarte legitimă, care se opune în contra acestei procederi și care nu va ierta nici odată germanismele jurnaliștilor noștri de peste Carpați, ne pare a rezultă din următoarele reflecțiuni:

Ori ce cuvânt este exprimarea unei noțiuni abstracte prin sunete articulate. Până când sufletul omului nu s'a înălțat încă la o abstracțiune, până atunci nu are cuvinte, ci numai gesturi sau exclamațiuni nearticulate pentru a-și exprima dorințele și simțimintele. Când însă în conștiința copilului s'au adunat mai multe imagini despre același fel de obiecte, atunci prin un proces psihologic cunoscut se întunecă din aceste imagini tot ce aveau ele de individualu și rămâne numai partea lor comună, prin care li se susține unitatea feliului, și această restanță este ceea ce se numește noțiunea acelui obiectu. De aci se vede, că ori ce noțiune este abstractă și că prin urmare nu se poate afla niciodată realizată în lumea sensibilă. Noțiunea *carte* d. e. nu se află nicăiri în realitate palpabilă, ci numai o carte individuală, care cuprinde o sumă de însușiri sensibile ce nu au a face cu cartea în genere, adică cu acea nălucire intelectuală (dacă mi se iartă cuvântul), prin care suntem în stare a recunoaște ori ce carte ce ne s'ar mai prezenta de acum înainte ca unu obiectu de același felu, de care sunt și cărțile vădute până acum. Această abstracțiune generică se sensibilizează și se distinge de altele prin *cuvântu*, și cuvântul este numai

auxiliarul foneticu pentru desceptarea unei gândiri abstracte.

Însă această abstracțiune a gândirii are grade diferite, și gradarea se distinge după cătățimea mai mare sau mai mică de sensibilitate, ce se mai păstrează în gândirea diferitelor noțiuni. Și ceea ce se întâmplă cu diferitele noțiuni comparate între o laltă, se poate întâmpla cu una și aceeași noțiune, adică cu unul și același cuvântu, în diferitele sale accepțiuni. Se poate întâmpla, ca din suma de însușiri, a căror gândire se desceptă în mintea omului când aude unu cuvântu, să fie mai ales una, care în cutare legătură cu alte cuvinte să ne pară cea mai importantă. Atunci, dacă această legătură se întâlnește mai ades în conștiința omului, dispare încetul cu încetul, însă numai pentru acelu raportu specialu, gândirea restului de însușiri sensibile și rămâne pronunțată în sufletu numai însușirea particulară care a motivatu raportul. D. e. când țicemu noi Români: *fuge mâncându pământul*, din cuvântul *mâncându* nu ne gândim la toate însușirile sensibile, cari altfelu se desceptă în mintea noastră când ilu auzim, nu ne gândim la apucarea obiectului cu gura, la mișcarea fălcilor, etc., ci numai la una din efectele sensibile ale mâncării, adică la diminuarea succesivă a obiectului consumatu; și ne inchipuim că în același modu vizibilu diminuează distanța de pe linia pământului, ce o percurge cineva fugindu. Aceasta este dar o nouă abstracțiune chiar în sfera noțiunii a *mâncă*.

Precum însă se cere, ca unu copilu pentru a ave noțiunea unui obiectu, și nu numai reproducerea imaginii lui individuale, să fi vădutu acestu obiectu de mai multe ori și în

mai multe esemplare, altfelu contopirea psihologică a calităților individuale și resărirea celei esențiale nu se întâmplă: asemenea pentru cazul diferitelor abstracțiuni în gândirea aceluiașu cuvântu este neapărat necesaru, ca acelu cuvântu să se fi aflatu adese ori în aceeași legătură cu celelate cuvinte, în privința cărora nu i se cere decât ună anume din însușirile sale sensibile. Numai atunci locuțiunea devine, cum se țice, convențională, adică și-a ștersu în imaginațiunea noastră toată sensibilitatea afară de acea mică parte, care ăi susține raportul cu celelate cuvinte din locuțiune. O asemenea evaporare a sensibilității este așa dar rezultatul unci certe educațiuni intelectuale anterioare, este unu faptu psihologicu, care se află identicu nămai în acele consciinți, în care s'a produsu mai înainte din usul țilnicu unu gradu egal de abstracțiune. Acum vomu înțelege cauza, pentru care este cu neputință de a transplăntă idiotismele unei limbi în altă limbă prin traducere literală a cuvintelor. Căci în cealaltă limbă, unde acea legătură de cuvinte nu s'a produsu de la începutu și nu s'a lățitu prin usu convenționalu până la ștergerea unei mare părți a sensibilității, fiecare cuvântu desceaptă în consciința celui ce-lu aude întreaga masă de însușiri sensibile ale lui și în această masă spiritul se confundă și nu găsesce îndată și adese nu găsesce niciodată anume acea însușire, care 'a justificatu și care susține raportul.

Pentru a ne convinge despre aceasta, să revenimu la esemplul nostru de mai sus și să încercămu a-lu' traduce literal în alte limbi: Fuge mănăcându pământul, franțuzeșce *il fuit en mangeant la terre*, nemțesce *er fliecht indem er die Erde isst*. Cine cunoasce aceste doue

limbi, simte îndată că traducerile sunt imposibile, și causa este, că Franțeji și Nemții, cari nu și-au micșoratu prin usu convenționalu sensibilitatea acelor noțiuni, se gândescu la întreaga imagine a cuvântului *măncare* și mai ăntei la mestecarea prin falci, și nu numai la acea parte, care a motivatu idiotismul român, adecă la diminuirea obiectului consumatu. Prin urmare frasa astfelu tradusă, pe lângă inconvenientul de a fi ridiculă, mai are și inconvenientul mult mai mare de a rămâne cu totul neînțeleasă.

Nu avemu a cercetă aci, cum se producu asemenea raporturi de idiotisme; dacă este maniera înăscută a unui poporu, sau influința climatică, sau invențiunea unui capu genialu a cărui espresiune nouă să se fi lățitu îndată și să fi devenitu proprietate comună a poporului, sau mai bine toate aceste împreună, cari dau prima nascere idiotismelor. Ceea ce e sigur este, că întrebuițarea unui idiotismu presupune dejă formată acea dispozițiune a consciinței intelectuale într'unu poporu, care să admită cuvântul locuțiunii numai în partea trebuincioasă a sensibilității sale și nu în celelate. Fără această conformare anterioară a spiritelor, idiotismul este cu neputință, și traducerea lui literală dintr'o limbă în alta este cea mai mare eroare ce se poate comite în contra limbei și în contra spiritului unei națiuni.

Pentru a aduce acum toată esplicarea precedentă la o formulă mai precisă, vomu țice, că unu poporu are unu idiotismu de câte ori la unu cuvântu împreunatu cu ce te altele nu-și gândesce toată sensibilitatea lui, ci numai o parte mică prin care se află în legătură cu celelate cuvinte din locuțiune; sau

altfelu ȳicȳendu: Idiotismul este o abstracȳiune convenȳională. Prin urmare iȳtelegerea lui atȳrnă de la o educaȳiune prealabilă și comună a inteligenȳei, care se fixeze in modu identicu pentru toȳi gradul abstracȳiunii, fără care compunerea cuvintelor din locuȳiune nu are iȳtelesu. Toate erorile limbistice (nu gramaticale) in traȳducere provinu dar din nepotri-virea cantitaȳii de sensibilitate ce la auȳirea aceluiașu cuvȳntu se desceapȳă in consciinȳa a doue popoare diferite, sau cu o espresiune geometrică: din incongruenȳa sferelor cuvȳntului originalu și celui tradusu.

Nemȳii potu ȳice d. e. in frasă convenȳională: *die Herrren liessen die Kȳöpfe wie be-gossen hȳngen*, dar noi nu putemu traȳduce, cum face foaea *Albina* din 28 Aprilie 1868

Domnii cei ce asceptau spectacule plecără ca-petele ca vȳrsaȳi cu apă rece,

fiȳncă in această locuȳiune neobicinuită noi ne gȳndimu la toată acȳiunea sensibilă a vȳrsării cu apă, și nu la efectul mai mult moralu ce-lu are in vedere trasa germană. Cuvȳntul nostru convenȳionalu este *plouu*, care din contră in traȳducerea literală de *bereg-net* ar produce la Germani o impresiune falsă.

Din aceeași causă *Telegraful* din 21 Aprilie 1868 face unu germanismu inadmisibilu cȳnd ȳice:

Baronul B. se ridică din postul seu de Amba-sadoru din Parisu.

Noi la aceste cuvinte vedemu trupul Dom-nului B. ridicȳndu-se de pe scaunu, pe cȳnd Nemȳii cȳnd ȳicu *Baron B. wurde seiner Stelle enthoben*, nu iȳtelegu decȳt o depȳrtare mai ideală de la funcȳiune.

Asemene și in urmȳtoarele germanisme:

Telegraful Romȳnu din 21 Aprilie 1868:

Ministrul L. aratȳ greutatea ce a *incȳrcatu* asuprȳ-și cȳnd a primitu portofoliul.

Nemȳesce: *die Schwierigkeit, die er auf sich geladen.*

Tot in *Telegraful* din 25 Aprilie 1868:

Ministrul promite, cȳ in privinȳa aceasta se voru face pași in timpul celu mai de aproape.

Nemȳesce: *Der Minister verspricht Schritte zu thun.*

Asemene nu se poate ȳice romȳnesce

Sus atinsa invȳțatură,

cum ȳice *Telegraful* din 14 Martie 1868. „Atinsa“ este prea sensibil in gȳndirea noas-tră; nemȳesce: *die oben berührte Lehre.*

Transilvania, in No. din 1 Maiu 1868, ȳice:

Redacȳiunea foaei cade in competenȳa. Co-mitetului.

Romȳnesce: este de competenȳa; nemȳesce: *fällt in die Competenz.*

In *Albina* din 17 Aprilie 1868:

Comandantul Napier a devinsu pe Teodor re-gele Abisinilor in faȳi de Magdala.

„In faȳă de Magdala“ nu e romȳnesce, ci trebue să se ȳicȳă: inaintea orașului Magdala. Nemȳesce: *im Angesichte von Magdala.*

In *Foaea Societȳii* din Bucovina (pag. 120

din anul 1867, nefindu-ne la îndemână, numerii apăruiți în 1868):

Teologul începătoru se va introduce într'unu modu amăsuratu în câmpia științelor teologice.

Nemțesce: *'wird in angemessener Weise in das Gebiet der theol. Wissenschaften eingeführt.*

La pag. 2 din acelașu anu:

Vomu înșiră aici oare care idei bătătoare în aceasta direcțiune.

Nemțesce: *Diese Richtung einschlagend.*

La pag. 100:

Avându României unu statu consolidatu, adevărata lor misiune zace în cultul științelor și al artelor.

Nemțesce: *ihr wahrer Beruf liegt in der Pflege der Wissenschaften und Künste.*

Federațiunea din 2 Iunie 1868, în critica ce face D. Densușanu asupra unei cărți publicate de subscrișul, ȳice :

Asupra confusiunii ideilor despre deosebitele specii de poezie cari D-lu criticu (T. Maiorescu) nu le ia în considerațiune, fără voesce a le trage toate pe unu calapodu, vomu reveni mai în jos.

Nemțesce: *über einen Leisten ziehen* sau *schlagen.*

Și așa mai departe.

Pentru a variă lectura acestora citațiuni, vomu arată acum unu altu feliu de germanisme introdusu în foile române din Austria: germanismele mai fine în reproducerea idealis-

melor nemțesce. Aceste idealisme corespundu gradului celui înaintatu, până la care este în stare a se înalță consciința poporului germanu în abstracțiunile sale, și în adevăru nu este poporu modernu, care să aibă atâtea idei și prin urmare atâtea cuvinte abstracte câte le au Germanii. Causa' trebuie să fie o predispozițiune naturală. În măsura, în care unu poporu după constituțiunea sa fizică este mai puțin impresionabilu prin sensuri decât altul, în acea măsură elu va fi mai aplecatu spre abstracțiunile științei, pe cându celalaltu va fi mai atrasu spre sensualitatea artelor. Cercetările cele mai aride de filosofie abstractă sunt fapta națională a spiritului germanu și englesu, precum reprezentarea cea mai perfectă a frumosului în pictură este fapta naționalității italiene și spaniole, și nici odată la Italiani nu se va pute naturaliză filosofia lui Hegel, precum nici odată Germanii nu voru produce coloratura vie a picturii italiene, aceste diferențe fiindu efectul unei predispozițiuni fizice înăscute.

Limba este o reproducere fidelă a acestei diferenți. În vocabularul francesu, italianu, românū, sunt unu șiru de cuvinte, a căror sensualitate oarecum palpabilă nu-și află equivalentu în nici unu cuventu germanu; și vice-versa sunt în limba germană cuvinte, mai ales noțiunile compuse, a căror abstracțiune este imposibilă de reprodușu în limbele române. Ori ce încercare de a confundă aceste limite de abstracțiune produce o falsificare a geniului propriu al națiunii și rămăne neînțeleasă pentru marea majoritate a poporului, prin urmare este condamnată în faptu. Dar nici în teorie nu se poate justifică; fiindcă nu ar fi dreptu a ȳice, că limba germană este preferabilă

celei franceze sau vice-versa. Francesii cu plasticitatea lor sunt incapabili de ultimele abstracțiuni a le filosofiei germane, dar au în limbă o calitate poate mai prețioasă: chiariitatea practică, pe când limbei germane în noțiunile ei cele mai eterizate îi lipsesce tocmai controlul esperiinței sensibile și prin urmare siguranța adevărului. Filosofia lui Fichte este imposibilă în limba franceză, și — să o mărturisim cu francheță — Francezii nu perdu nimic prin aceasta.

Așa dar noi nu suntem și nu putem fi chieșiți a introduce în spiritul român toate finețele idealismului terminologiei germane, și ori ce cuvânt german, care trece peste nivelul mai coborât a abstracțiunii române, trebuie să fie redus la această nivelă, chiar cu perderea unui grad din idealitatea sa: idealitatea perdută i se compensează prin mai marea lămurire și simplitate ce dobândește.

D. e. adjectivele din *Foaea societății* bucovinene (pag. 215 din 1867)

Noi Români vomu o viață națională conșciută și scoposită

ne par greșite în românesce. Nemții dîcu cu deplină chiariitate *zweckbewusstes Leben*, dar pentru noi „viața conșciută și scoposită“ este o abstracțiune fără înțelesu. Noi nu putem dîce decât „o viață națională care să-și cunoască scopul“.

Din aceeași cauză

Cultura specială de chieșmare

ne pare unu germanismu. (*Spezielle Berufsbildung*).

Asemenea sunt prea abstracte cuvintele

Nevitalitate, neprecalculaveră

(pag. 6.) Nemțesce: *Lebensunfähigkeit, unvorherberechenbar*.

Și propusăciunea, cu care își începe *Foaea societății* anul 1867

Omul inteliginte, care a devenitu la cunoscînța conșciută, că are etc.

este unu germanismu neînțelesu pentru Români. Noi amu dîce: Omul care începe a simți sau a sci că are etc., dar niciodată: care a devenitu la cunoscînța conșciută (Nemțesce: *Selbstbewusstsein*).

Ne mărginim la exemplele citate până acum și terminăm aceste observări asupra germanismelor, provocându juna generațiune de autori români din Austria să părăsiască direcțiunea urmată până acum de jurnalele lor. În mijlocul luptelor de naționalitate, ce în imperiul austriacu se agită mai mult decât ori unde, și în lipsa de o literatură proprie română, compatrioții noștri de peste Carpați au indoita datorie de a păstră cu scumpătate spiritul distinctiv al limbii materne și de a nu-lu falsifică cu elemente străine. Căci o cauză națională apărată cu o limbă stricată este pe teremul literaru o cauză perdută, și de sigur cu „organe corporale“, cu „musică de pisici“, cu „legători de atențiune“, cu „cuțite cano-nice“ etc. etc. nu vomu putē intări resistența patriotică în contra germanizării și a maghiarizării din Austria.

(Va urmă.)

Titu Maiorescu.

PRIMBLARI.

(Urmare.)

IX.

Când ajunsei la vîrsta de nouespredece ani, părinții mei cari trăiau la moșia lor, mă trimiseră la Paris ca să studiez literale. Mă ocupam mult de literatură, făceam multe versuri și aveam multe amoruri. Țînsă imi lipsia o calitate esențială ca să fiu bine privitu în societatea femeilor: Nu sciam jucă. Deaceea mă hotării să învățu jocul la unu maistru cunoscutu în cartierul meu. Acesta aveă unu salonu de jocu unde se adunau toți scolerii și scolerițele sale și jucau împreună. Intre aceste din urmă erau doue surori tinere și frumoase ah! ca doue rose, ca doue stele. O singură sară a fostu de ajunsu ca să mă inamorezu de amundoue și ele de mine. Eu jucam când cu una, când cu alta și spuneam fiecăreia din ele că o iubescu — și ele mie. După câteva săptămăni incepură a avè și alte întălniri secrete. S'întelegă țînsă că una nu scia despre întălnirile ce aveam cu cealaltă. De la o vreme cea mai mică incepū a luă sama despre asiduitatea mea pe lăngă soră-sa și într'o sară incepū a-mi face muștrări și a plănge. Eu mă aparam pe căt puteam și eram de bună credință fiindcă le iubiam pe amundoue. Pe când vorbiam amundoi singuri în balconul salonului, soră-sa se arătă deodată între noi, avēdu și ea ochii plini de lacrimi. N'am pututu niciodată să resistu la lacrimi femeesci: Incepui a o mângăie, spuindu-i că o iubescu peste măsură și spuneam adevărul. Atunci ea aruncă o ochire triumfătoare asupra surorii sale și printr'o pornire de amoru se aruncă la peptul meu și mă îmbrășoșă.

Din acelu momentu soartea mea se hotărise: iubiam pe cea mai mare. A doua țî am pusu la cale să o furu și să ne căsătorimu și peste doue țile sburamu amundoi într'unu fiacru spre o barieră a Parisului. Eșii țînsă din Paris, nu sciamu incotro să ne îndreptămu. După o lungă consultațiune, vędurămu că celu mai bine te poți ascunde tot în Paris și ne intoarserămu prin altă barieră; ca să amăgimu poliția, merșerămu prin mai multe strade și la urmă ne coborirămu la locuința mea. Pentru a ne putè căsători, imi trebuia consimțimentul părinților și acesta eră greu de dobănditu, țîntei fiindcă mă credeau pre tēneru, apoi fiindcă eu eram nobilu și ea fiica unu funcționarului subalternu din prefectura orașului. Cu toate aceste eram hotărîtu și le-am scrisu: Le-am scrisu că e unu țngeru, că o iubescu și că mă iubescu, că fericirea vieții mele atērnă de la dēnșii, că n'oru lasă pe fiul lor să fie nenorocitu întreaga viață; le-am scrisu cu totu focul inchipuirii, cu totu focul amorului meu. Peste câteva țile primii respunsul lor. Sciți ce mi-au respunsu? O bētrăni care nu sciu ce însemnează puterea pasiunii! Bētrăni, care nu înțelegu fericirea copiilor! Sciți ce mi-au respunsu? Mi-au respunsu, dāndu-mi ordinu de a mă intoarce îndată a casă; imi țiceau că sunt unu nebu nu că voescu să mă perdu și altele asemenea. S'întelege că a o părăsi, ar fi fostu o crimă; m'am hotărîtu să le scriu țîncă odată și să-i convingu. În vremea aceasta țînsă, părintele iubitei mele află locuința mea de la sora mai mică care mă tradase — ce caracteru meschinu! — și într'o țî mă treții cu dēnsul la mine. Iubita mea eră să leșine când vędū pe tatăl seu, eu țînsă i-am mersu înainte, l'am incredințatu despre ones-

tele mele intențiuni și i-am cerutu mână fiicei lui. Bătrânul simpatiză indată cu mine; elu consimți la căsătoria noastră, ănsă—barbaru ca toți părinții — hotări ca fiica lui să șadă in casa părintească până la momentul cununiei. A doua zi serbarămu logodna in casa sa; sora mai mică se și mângăiese: așa sunt femeile! — Odată logoditu trebuiă să am consimțimentul părinților cu ori ce prețu; prin înțelegere cu socrul meu, mă pornii deci a casă ca să esplicu părinților mei cum onoarea familiei noastre ar fi patată, dacă s'ar opune mai mult la căsătoria mea. Intorsu a casă, avui o esplicațiune cu tatăl meu. De și l'am rugatu, l'am conjuratu, am declarat că mă sinucidu inaintea ochilor lui, elu imi vorbiă rece și argumentă ca și cum ar fi fostu vorba, nu de o afacere de inimă, ci de o afacere de interesu. Atunci i-am declarat că mă ducu, să-mi ținu parola chiar fără voia lui. Maică-mea ănsă incepū a plânge și mă rugă să mai ședu a casă câteva săptămăni, căci mai pe urmă va dà invoirea sa. Lacrime femeesci, ce eram să facu! Am scrisu socrului meu și miresei mele că părinții mei sunt pe cale de a se induplecā și am mai remasu a casă. Peste câteva septemăni, tatăl meu intrăprinse o călătorie in Belgia și mă luă cu dănsul. — Nu sciam că eră o tradare! Elu mă lăsă in Bruxelles ca să urmezu acolo studiile mele. După trecerea unui anu mă intorsei la Paris. Sburai la socrul meu și ce gândiți că am găsitu? Am găsitu pe amundoue surorile măritate! O femei!!! femei!!!

— Le-ai mai scrisu din Bruxelles? ilu intrebă Edgar.

„Nu, respunse Alexandre, ănsă este nevoie de scrisu când iubesci și te crești iubit?”

— Dar ce eră să facă fata, vădendu că ai lasat'o, să nu se mărite?

„O! dacă m'ar fi iubit, cum o iubiam eu, trebuiă mai bine să moară credincioasă, decât să mă tradeze!

— Dar D-ta i-ai fostu credinciosu?

„S'înțelege! Nu fusesem gata a sacrifică tot pentru dănsa? O! Credeți-mă toate femeile sunt trădătoare! Amorul ține la dănsese cât ține viața intr'o floare ruptă!

— Și ai suferitu mult de astă neauđită tradare? — ilu intrebă Edgar zimbindu.

„Mult! tare mult! Și așu fi suferitu totdeauna, dacă alte trădări nu mi-ar fi amăritu viața mai mult ăncă!

Aici Alexandre plecā fruntea cu desperare la pământu.

E rëndul D-tale, Edgar am spusu eu atunci.

Istoria mea, incepū Edgar, nu are nici o asemănare cu acea a amicului nostru. Eu nu am fostu tradatu și nici pre credu in trădări, fiindcă nu pre credu in suferințe amare și altele ce cāntă poeții. Părinții mei, locuitori din Bruxelles, zeloși protestanți, hotărise să facă din unicul lor fiu unu păstoru. M'am inscrisu deci intre studenții in teologie pentru a implinī plăcerea părinților mei, căci eu unul nu am avutu niciodată plecare pentru sciința credinței. De aceea nu vă mirați dacă n'am deschisu niciodată biblia. Eu mă ocupam cu altele. Aveam o locuință despărțită de părinți, care eră unu feliu de casino pentru vr'o țece amici ce intrau și eșiau la mine, ca la dănsii. Mă ocupam de pictură, de musică, de literatură. Și ades vecinii mei erau furioși când târđiu noaptea, eu și cățiva amici esecutam quarteturi, sau declamamu poesii in gura mare, sau benchetuiamu și cāntamu

și le nelinisciamu astfeliu dulcele somnu. Dar eu puțin mă ingrijiam de dēnsii. Viața-i scurtă, s'o petrecemu vesel, asta a fostu totdeauna devisa mea. Intr'o ȝi eram singuru și mă uitam pe fereastră, fără a gândi la nimic, când vėđui la fereastră din față unu capu de femeie așa de frumosu, cum nu mai vėđusem. Aveà o față albă și părul și sprincenele negre și o privire majestuoasă ca de regină. Trebuie să fie o marchează incognito, mi-am gânditu: am să-i facu curte. Indată mă și pusei pe treabă; dar toate gesticile, toate mișcările mele, rămăneau neluate in samă. Marcheza mea, pe care o numisem, — după o împreună-înțelegere cu amicii mei — marcheza Castellamare, se făcèa că nici mă vede. Mi-a venitu in gându să-i scotu portretul. După câteva ȝile imi așėđăi uneltele de pictură la fereastră și incepui lucrul. Marcheza luà sama și se oprì mai puțin la fereastră. Eu nu perdui curagiul ci ęi scrisei o scrisoare rugănd'o să-mi facă inalta favoare de a ședè la fereastră cel puțin o jumătate de oară pe ȝi, pentru ca să-i potu scoate portretul. Scrisoarea mea imi fū inapoiată fără respunsu și Marcheza nu se mai arată. Cu toate aceste vedeam ades că gardinele de la fereastă se mișcau. Am cercatu atunci să-i facu portretul după memorie și intrecėndu acceptările mele proprie, isbutii a-i face unu portretu destul de asēmănatu. Când fū gata, i l'am trimisu cu câteva rėnduri, rugănd'o să primiască acestu daru de la unu adoratoru desprețuitu. Data asta Marcheza imi respunse că-mi mulțămesc, dar că portretul nu este in totul asēmănatu și că ar trebui indreptatu in câteva locuri. Pentru ca să-lu potu indreptă, am rugat'o să-mi permită a veni la dēnsa. Mi-a respunsu că aceasta nu

Conv. lit. No. 8.

se poate, dar că va ședè la fereastră. După mai multe zadarnice incercări de a putè indreptă greșalele din departare, i-am scrisu că nu este cu puțință și am rugat'o să vie la mine, incredințānd'o că numai iubirea artei m'a pututu indemnà de a face o propunere așa de cutezătoare. Marcheza consimți și de atunci veni pe fiecare ȝi câte o oară la mine. Eșindu de a casă pe jos mergeà in altă parte și peste cātva timpu abie, se oprì a trāsură inaintea casei mele, din care se coborià grabnic o damă cu fața acoperită de unu vėlu. De și eram foarte intrigatu să aflu cine este Marcheza mea și pentru ce acestu misteru, ea păstrà pururea cea mai mare tăcere. In vreme ce eu lucram, vorbiamu neincetatu împreună. Fie că-i spuneam despre imprejurările vieței mele, fie că vorbiam de arte sau glumiam, ea m'ascultă cu plăcere și eu nu tăgăduescu că lucram cāt se poate de incet pentru a prelungi sfirșirea portretului. Erà o femeie de vr'o 28 ani, naltă de statu, cu maniere alese și nobile și pe fiecare ȝi descoperiam noue frumusețe in figura ei. După cātva timpu deveniți mai intimi, am rugat'o să-mi permită a o numi Marcheza Castellamare. Ea consimți cu unu zimbetu divin, cerėndu-mi la rėndul ei voia să-mi ȝică Edgar. Puteți să vė inchipuiți cu ce plăcere am consimțitu și eu. In curėndu portretul fū lasatu la o parte și amundoi evitam de a vorbi de dēnsul, de și Marchisa tot venià sub vechiul pretestu. Eu ănsè sau ęi ceteam in fiecare ȝi vo poesie, sau ne puneam amundoi la claviru și cāntam cu patru mări. Când se duceà ori veneà eu ęi sărutam mări cu cea mai mare politeță. După cātva timpu cređui a vedè că se uită la mine mai duios decăt la inceputu

când mă priviă de la fereastă și începui și eu a mă uită mai duios la dēnsa. Acum intălnirile noastre nu mai erau așa de vesele ca înainte. Marcheza se uită mult la mine, vorbiă mai puțin și cuvintele sale le pronunță cu unu tonu melancolicu care ăi ședeă foarte bine. Ades imi spuneă că sunt foarte tēnēru, că la virsta mea simțirile vinu și trecu cu grabă; apoi imi dă consiliuri foarte bune să nu neingrijescu cariera mea și altele pe care le-am uitatu. Odată eram silitu să părăsescu orașul mai multe săptămāni. Auđindu astă veste, Marcheza deveni palidă și privi la mine cu ochi așa de pasionați, incăt parcă mă simțiam cuprinsu de unu floru. Când eră să ne despărțimu, „Edgar imi đise ea, de nu ai mai gândi la mine, așa fi in stare . . . apoi indulcindu-și glasul: Nu mă vei uită, Edgar? Așa-i că nu mă vei uită? Eu te iubescu, Edgar și imbrătoșându-mă cu brațul seu, mă sărută și mă strinse duios la peptu. Cătă vreme am fostu absentu, acea scenă nu-mi mai eșiă din minte și reintorsu, cea ăntei a mea gândire a fostu să aflū ce face Marcheza mea; dar nu eră nevoie să trimetu după dēnsa, căci cea ăntei visită a fostu a sa. Eră mai palidă și mai frumoasă ăncă decăt când pornisem. Revēđēndu-mă ochii sei străluciau de bucurie și de amoru. „Edgar, imi đise ea, gândit'ai tu la mine vre odată?—Neincetat, i-am respunsu, dar frumoasa mea Marchează? Eu? đise ea—și doue lacrimi curgeau lin pe alba sa față,—eu? apoi ear mă imbrătoșă și in ochii sei se cetiă unu dulce respunsu.

Visitele Marchezei țineau acum mai mult și pentru mine erau mai puțin plăcute, fiindc'o vedeam din ce in ce mai tristă. Ea imi vorbiă de negre presimțiri; imi spuneă că

singurele sale momente de fericire sunt acele in care se află lângă mine; că mă iubescu mai mult de căt viața, că dacă n'ăsu mai iub-i-o odată, viața pentru dēnsa n'ar mai avē nici unu prețu; că dacă voescu moartea ei s'o părăsescu și altele. Eu mă cam ingroziam de atăta amoru și nu pre sciam la ce capātu are să easă toată istoria. Când o intrebam cine este; ea mă rugă să nu cautu a află mai mult decăt că este Adela mea care mă iubescu. Istoria trebuiă să iee odată unu sfirșitu și intr'o đi mi-a trecutu prin minte să-i propunu in glumă de a ne căsători. Să ne căsătorimu! strigă ea. Nenorocitul! sunt măritată! Maiorul B. care șede in față e soțul meu, am doi copii . . . Auđindu aceste pērul meu incepū a se ridică. Prin minte imi trecurē o mulțime de idei grozave: mă vedeam descoperitu, datu in judecată, sau provocatu la duelu de unu militaru; parcă cetiam in gazetă numele meu, intre fapte diverse; gândii la părinți. . . In sfărșitu, torturatu de aceste idei, consultai mai mulți amici care imi dădurē consiliul să mă mutu intr'o altă stradă. După unu scurtu tīmpu, mă mutăi intr'o noapte, fără a insciința pe Adela. Nu se trecū ănsē o săptămēnă de când imi scimbasem locuința, când veni ear să mă vadă. O lungă explicațiune urmă; Eu ăi spusai deschis motivele care me indemnase in interesul ei și al meu să curmu o relațiune care nu puteă avē decăt unu sfirșitu fatalu. Ea mă acoperi cu muștrări, imi đise că n'o mai iubescu: plănse multă vreme, in sfirșitu imi cerū ertare de muștrările sale. Scenele dramatice de gelosie repetīndu-se pe fie-care đi, începeau a mi fi foarte urite, și nu sciam cum așa face să se sfirșiască.

Noua mea locuință se compunea din câteva camere ce-mi trecuse unu comerciantu care aveà o locuință pre vastă pentru familia sa. Elu aveà o singură copilă de vo 17 ani frumușică și veselă. Copila imi plăcea și se vede că și eu ei, căci după câteva săptămâni ne înțelegeamu foarte bine. Nu sciu cum s'a întâmplat că Marcheza a aflatu despre nonele mele drăgănele, căci când veneà la mine vedeam fruntea ei increțită și ochiul seu se primblă turburatu in toate părțile, cătându vre unu indiciu de infidelitate. Apoi mă făcea să-i spunu și să-i juru neincetat că o iubescu, că nu iubescu pe nime altul decât pe dēnsa etc. etc. Ce eram să facu? Trebuia să comitu sperjururi pe toată ȝioa: femeea ceea erà grozavă. Intr'o sară am mersu la teatru cu toată familia gazdei mele. Fatalitatea voi ca locurile noastre din stalu se fie sub avant-scena unde erà Marcheza cu Maiorul — pe care atunce ilu vădusem ăntēia oară. Cum mă vădū Adela schimbă coloarea feței. Nu mă simțiam nici decum îndămână; ochii Marchezei nu me mai părăsiau; maiorul iarăși părea că se uită la mine și aveà nisce mustețe și o mulțime de cavalerii și o sabie lungă pe de altă partē fata gazdei mele care erà lângă mine, erà mai voioasă decât obicinuit: toată vremea rideà, și-mi tot șoptià la ureche, intr'unu rēndu chiar imi spuse să mă uitu in loja dealătura unde ar fi o femeie așa de frumoasă cum n'ar mai fi vădūtu și nencetatat privià la Adela cu ochiana. Ași fi preferitu să mă aflu mai bine intr'o bizunie de urși de cât la locul meu. Eșindu din teatru, copila se aninā de brațul meu și amundoi trecurēmu in coridoru pe lângă Marcheza care se sprijinià pe brațul maiorului.

Erà unu momentu numai de intălnire dar nu l'oiu uită niciodată. Adela albă ca omătul imi aruncă o ochire, o ochire par c'o vėdu ăncă! Ve puteți inchipui dacă eram bine dispusu pe drumu, când ne'ntorceamu a casă și fetița care imi tot vorbià și me tot intrebà cu ironie de când m'am făcutu seriosu, și dacă nu cumva dama cea frumoasă din lojă este cauza tăcerii mele etc. In sfișitu eram intr'o dispozițiune ce nu ve potu descrie. A doua ȝi Adela veni la mine; erà necunoscută: ochii sei ardeau și fața sa erà palidă. Drept se vė spunu, eu mă cam temeam de dēnsa și mă țineam intr'o respectuoasă departare. Deodată scoțindu unu pumnaru imi ȝise cu o voace grozavă că sunt unu trădătoru și că are să mă ucidă și să se ucidă și pe dēnsa. Eată catastrofa finală a romanului meu, gândiam in mine. Am trebuitu să intrebuițezu o eloquență extraordinară ca s'o induplecu a pune pumnarul la o parte. Când terminându mi discursul am vădūtu o că plānge, m'am simțitu ușuratu. După ce se duse, m'am pusu pe gânduri și după matură cugetare am vădūtu că singurul mijlocu de scapare este fuga. Ducēndu-mē la tatăl-meu, i-am spusu tot și i-am cerutu bani ca să fugu. Mare scenă tragică de familie urmează! In sfișitu a consimțitu să mă lese să călătorescu și să mă lepădu de teologie. De patru luni me aflu acum pe drumuri și se vede că părinții mei s'au deprinsu cu ideea de a nu me vedē pastoru, căci scrisorile lor devinu din ȝi in ȝi mai amabile. Nu sciu ce-o fi gânditu de mine Marcheza de Castellamare.

— Este cu puțință, strigă Alexandre, când Edgar își sfișise istoria lui, este cu puțință! Să disprețuesci atăta amoru! O! E neertatu!

„Dar bine, ce eram să facu? respunse Edgar.

— Cum? Mă mai întrebi? Trebuie să persistezi, să o iubesci, să fii fericitu!

„Se vede că nu m'ai ascultat bine? N'ai auzitu că eră măritată și avea doi copii?

— Ce-mi vorbești de măritată? Cununia este numai o formă pentru legitimarea amorului; când cununia nu este cu putință elu se legitimează de la sine. O! Trădătoru!

„Ași fi voitu să te vedu in locul meu!

— In locul teu, provocam pe maioru
ilu ucideam o luam

Țicându aceste Alexandre, se primblă furiosu prin grădină, gesticulându din mâni.

Edgar se uită la densusul cu ochi mari, apoi intorcându-se cătră mine imi țise incet: „Oare poetul nostru are toată intregimea minții? eu unul mă indoescu.

Alexandre eră furiosu pe Edgar, furiosu pe Marcheza că nu l'a lovit cu pumnarul, furiosu pe soarte care legase viața ei de acea a maiorului; furiosu pe hazardul care făcuse se șadă față in față! In zadar ne incercarēmu a-lu liniscî. Armonia dispăruse din societatea noastră.

Nici eu nu mai eram dispusu să mai spunu istoria mea, nici ceilalți să me asculte. M'am văđutu silitu să renunțu.

O noapte de somnu trebuie să treacă la mijlocu pentru ca in mica noastră societate să predominiască din nou liniscea și concordia.

X

In țori de țioă plecarēmu trustrei călătorii. Drumul merge in sus pe malul riului Reuss de a lungul unei văi care se strimtează din țe in ce mai mult. Este unu locu in care s'impreună doue izvoare din care se

formează riul; deacolo te urci pe unu drumu răpede pe muntele Furca. S'a datu acestui munte numele Furca din causă că forma sa samănă mult cu o furcă. Ajunsu pe culme după unu marșu obositoru de mai multe oare o panoramă mareață se disvălesce ochilor. In departare se vedu in față șiruri de munți cu forme fantastice și colori minunate. La picioare se vede unu ghețaru giganticu ce pare a se aruncă amenințătoru in josu și pe ici pe cole stâncele munților se vedu presurate cu omātu. In mijlocul omăturilor, distingi in centrul valei unu punctu negru. Acesta este unu otelu foarte frequentatu vara și pustiu in celelalte anotimpuri.

— Ce izvoru albu ese colo'n vale din ghețarul ista? intrebă Alexandre.

„Rhonul, respunse Edgar.

— Rhonul? Riul meu părintescu? Pe maulurile lui m'am născutu. Cătu e de micu! Cine ar țice că acestu izvoru devine mai in urmă unu fluviu așa de mare!

„Nu se poate prevede cătă mărire este ades ascunsă intr'unu leagănu micu!

Observațiunile tovarășilor mei și vederea acestui micu izvoru, mă puse pe gânduri. Cursul Rhonului imi părù in totul asămēnatu vieței ominesci. La izvoru elu este micu și albu ca copilul nevinovatu din leagănu; mai incolo elu saltă printre munți și-și face locu pintre stânci și cursul seu samēnă ca jocurile sburdalnice a le copilului, care crede că lumea intregă este a lui și necunoasce periculele ce-lu incunjură. Eată ănsē că albia riului se lărgesce, alte izvoare vinu de-i intunecă albeața sa primitivă, elu numai este copilu și nu este ăncă june sau este și una și alta impreună căci, când curge mai lini-

scitu, când s'aruncă in cascade fără prudență. Mai la vale ănsă cascadele și jocurile naive se sfârșescu, elu nu mai sare peste stânci și cu toate aceste apa sa aleargă răpede și cu vuetu ca și sângele ce ferbe neliniscitu in june. Aici ilu asceaptă ispите și periculē; fără prevedere elu lasă ca soartea să-lu impingă unde va voi și eată-lu pe nesciutele aruncatu in lacul de Geneva. In zadar ilu urmăresci cu ochiul pe nivelul lacului, Rhonul remăne necunoscutu. Impărtășit'a elu soartea acelor tineri ce s'au dusu in anii cei mai frumoși ai vieței? Nu! Eată-lu că ese mândru și frumosu din lacu, mai bătrănu de întâmplări, dar nu ăncă mai bătrănu de esperiență. Elu nu mai e june, dar uu are ăncă energia barbatului și acum ispитеle cele mai mari și mai grozave ilu asceaptă. Pasiunile ilu orbescu, elu vede că-lu conducu spre peire și nu are puterea să le inădușe. In această luptă între pasiune și minte, vine unu momentu unde această de pe urmă ilu părăsesce, și unde s'aruncă pieđușu in prăpastie. *La perte du Rhône!* ăicu toți care ilu cunoscuse și deplăngu moartea sa prematură. Dar momentu sfârșirii sale n'a sositu ăncă, elu scapă și din această cea mai grea din încercări ale pasiunilor și barbatu acuma, elu pășesce siguru și liniscitu. Infătoșarea sa ănsă nu e voioasă, elu deplănge jocurile voioase a le copilăriei și crede că poesia vieței s'a sfârșitu pentru dănsul. Destinul ănsă nu-lu lasă multu timpu in nemulțămire. O fecioară frumoasă și mândră crescută in țermuri departate de acele ale țerei sale natale, e împinsă spre dănsul de o mână puternică și neveđută. Rhonul și Saona, fii de diferite țeri care nici visase vreodată că se voru întâlni

in cale se zărescu abie și eată-i că aleargă unul in brațele altuia. Ei acum impreunează undele lor și in curăndu nu mai formează decât unu singuru riu mare și majestuosu. Mână in mână, ii pășescu acuma pe valea vieței. Pașii lor sunt lini; unda lor are o coboare blândă și melancolică și eată-i că amundoi se apropie incet și liniscit de marea ce are să-i inghită, marea in care se scurgu și se perdu toate riurile după hotărirea nestrămutată a unei voințe necunoscute.

Poate tovarășii mei voru fi făcutu reflecțiuni asemănătoare, căci in totu cursul ăilei predomni între noi o neobicinuită tăcere.

Chiar mai pe urmă, când de la ghețarul Rhonului urmarămu călăroria într'o mică trăsură, veselia nu ne reveni. Din când in când treceam pe lângă vre unu sătișoru compusu din câteva duzine de căsuțe de lemn. Asemenea priveli produceau asupra lui Alexandre unu efectu melancolicu.

Odată esclamă. „O! Căt trebuie să fie de frumoasă viața in așa unu satu! Aici de parte de vuetul lunei, in mijlocul celei mai mărețe naturi, aici este patria poesiei! Dacă ar atărnă numai de la voința mea, eu unul m'ășu acufundă pentru totdeauna in aceste locuri incântătoare . . .

— Foarte mulțămescu, ilu intrerupse Edgar; a trăi in mijlocul stăncelor ș'a omăturilor! Numai privirea acestor locuințe primitive te infiorează, dar ăncă a fi silitu să te ingropi aicea toată viața. Suntemu acuma pe la sfârșitul lui Iulie și veđi omātu in toate părțile, inchipuesce-ți ce trebuie să fie earna!

„Ce-mi pasă de earnă! Aici fantasia omului se disvêlesce, aici omul este mai mare și mai presus de ceilalți!

— Dac'ar fi așa, aru trebui să trăiască pe aici numai poeți și cu toate aceste veți ce soiu de oameni sluți și idioți resaru in aceste locuri poetice.

„Pentru ce nu-mi lași inchipuirea mea să-și croească lumea după placul ei? Pentru ce vii pururea să-mi inaduși fantasia arătându-mi fără cruțare realitatea in toată goliciunea ei? — Ce omu nefericitu! imi șopti apoi Alexandre la ureche. Elu vede lumea și vra s'o vadă numai precum este. Tristă trebuie să fie viața când n'o poți infrumșețâ in inchipuire!

— Ce omu condemnatu la nenorocire! — imi vorbiâ incet la cealaltă ureche Edgar. Elu voesce pururea să vadă lumea altfelu decât cum este. Viața lui are să fie unu șiru de decepțiuni una mai dureroasă decât alta!

Numai, convorbiri scurte ca aceste intrerumpeau din când in când tăcerea noastră, Spre sară vedurēmu de pe unu pșcu unu orașelu aședatu in valē pe malurile Rhonului.

— Eată orașul Brieg, am șisu eu.

„Brieg? Brieg? șise Alexandre; trebuie să fi cetitu acestu nume in v'ro poesie. A! imi aducu aminte in Musset:

A Brieg dans les vieux chalets

Au sein des Alpes désolées . . .

— Aici avemu să ne dispațimu, am urmatu eu. De aici D-ta ai să apuci in sus spre Simplon, ear noi . . . à propos Edgar, noi unde mergemu?

„Sciu eu? response Edgar.

— Veniți cu mine in Italia. Vomu petrece bine impreună.

„Nu se poate, response Edgar, scrisori de acasă trebuie să mă ascepte la Geneva. Să mergemu să vedemu Mont-Blanc.

— Fie, am șisu eu, să mergemu unde țî-a plăcē.

A doa și dimineața, Alexandre se despărți de noi. Luându congediu, elu ne rugâ, să nu-lu uitămū. Poate, ne șise elu, va veni o vreme unde veți ceti numele meu in capul unui volumu de poesii care voru sburâ in lume, atunci vē veți aduce aminte de călătoria noastră.

— Dacă acelu volumu va apăre vo dată, elu va ocupâ, legatu in auru, locul de onoare in biblioteca mea, response Edgar.

„Poți fi siguru că așa va fi.

Vo oară după ce Alexandre plecâ in sus spre Simplon, Edgar și cu mine ne indreptărēmu in jos pe malurile Rhonului spre Martigny. Totu drumul Alexandre formâ obiecțul conversațiunii noastre. Edgar ilu dec-larâ nebunu cu desăvirșire. In zadar mă incercam a-lu convinge că esaltarea voluntară lui Alexandre nu este nici decum o nebulie, și că sunt mulți ca dēnsul pe lume, Edgar susțineâ părerea lui cu obstinațiune. Abie sara târșiu când ajunserēmu la Martigny, imi concesc că dacă Alexandre nu-i încă de tot nebunu, nu-i lipsesce mult.

(Va urmâ).

Iacob Negruzzi.

POESII.

Blăstēmul Cântărețului.

(Trad. din L. Uhland). * D

Falnic mândru, in vechi timpuri, unu castelu se inalță,
Elu departe peste țermuri pân la mare strălucia,
Și in juru grădini frumoase mirosu dulce respândiau,
Unde ape recoroasē sus in ceru voios saltau.

* D) O altă traducere de D. V. Pogor s'a publicatu in artic. despre Poesia Română, Conv. Lit. anul I, No. 8.

Sta acol'unu mândru rege, aprigu, cruđu, victorios,
Pe-alu său tronu sta așa galbėnu, tristu, tăcutu și
fiorosu,
Ce gāndeā elu erā groazā și urgie ce priviā,
Ce scrieā elu era sānge, erā moarte, ce vorbiā!

La acelu castelu odatā se duceau doi cāntāreți,
Unul albu de anii vieței, altul blondu cu perii creți,
Ear bėtrānul cu-a sa harpā pe unu calu ornatu ședeā,
Lāngā dēnsul plinu de viață, sprinten junele mergeā.

Junelui bėtrānul spune: „Sā fii gata scumpe fiu,
„Sā gāndesci l'a noastre cānturi, sā dai tonul celu
mai viu,
„Cu putere, cu iubire și durere sā cāntāmu,
„Pe alu regelui cruđu sufletu, trebui ađi s'indoi-
oșāmu.“

Sus in șala cea māreață cāntāreței acum stau,
Crudul rege și regina pe-a lor tronuri s'așeđau,
Regele lucsece falnic ca unu fulgeru pintre nori,
Dulce, blāndā e regina ca lumina cea din đori!

Incepū pe-a sale strune lin bėtrānul a cāntā,
Incāt dulce și mai dulce tonu'n sufletu strābāteā,
Și alu junelui glasu tare resunā in juru frumos;
Alu bėtrānului vuesce pintre cānturi misteriosu.

Amundoi de doru, iubire și de timpuri māndre cāntu
Cāntu credința, libertatea, totu ce'n lume este sfāntu,
Cāntu de toate-acele dulce, ce pe omu elu fericescu,
Cāntu de toate-acele nalte, ce pe omu insuflețescu.

Curtisanii in cercu mare, toți uimiți nu mai glumeu,
Și ai regelui resboinici se inchinu la Đumneđu,
Ear regina incāntatā de plăcere, doru divinu,
Cāntāreților aruncā rosa dulce de la sinu.

„Voi mi-ați inșalatu poporul și femeea mi-ați rāpitu!“
Strigā furiosul rege, trupu-i tremurā cumplitu,
Spada-i sboarā ca unu fulgeru și pe tēnėru strā-
pungeā,
Și in locu de dulce cānturi sānge roșu din pieptu
curgeā.

Ca de vėnturi, de furtune totu poporul e gonitu,
In a maisterului brațe acelu june a muritu.
A sa mantie bėtrānul o aruncā peste elu,
Și pe calul său elu pune ș'apoi ese din castelu.

Dar la poarta cea inaltā cāntārețul s'a opritu,
Elu apucā a sa harpā, totu ce'n lume a iubitu,
De o marmur'o sdrobescce ș'apoi strigā desperatu,
Cā prin totu castelul mare groznic voace-a resunatu!

Blāstėmu voe, bolte māndre! Niciodat'unu dulce
cāntu
Sā nu sune'n aste ziduri și pe-acestu fatalu pāmėntu,
Numai gemete, suspinuri pe-aici trist voru resunā,
Pānā duhul rėsbunării in picioare v'a calcā,

Blāstāmate fiți grādine, ce sub ceru ve veseliți,
Voė vė arātu istu tēnėru palidu, mortu, ca sā-lu
priviți,
Ca sā vestejiți ca dēnsul și sā sėce-ori ce izvoru,
Și sā fiți triste pustiiuri, colbu și peatrā'n viitoru!

Blāstėmu ție ucigașe, alu cāntării cruđu calāu!
Dupā glorie aspirā in zādar sufletul tėu,
Alu tėu nume'n noapte-eternā a sā fie asvirlitu,
Ș'ai sā pieri ca o suflare aruncatā'n infinitu!

Astfelu a strigatu bėtrānul, sus din ceru l'a ascultatu,
Bolte māndre, și castelul, totu in juru s'a dārāmatu,
O coloanā amintescce o splendoare ce-a trecutū,
Și aceasta peste noapte in țārinā a cāđutu.

Și in locu de flori, grādine, veđi in juru numai
pustii.
Nici unu arboru nu dā umbrā, riul sacā pe cāmpii,
Și de rege nu s'aude nici unu cāntu frumosu, mārețul
S'a perdutu in noapte-eternā, blāstėmatu de cān-
tārețu!

N. Schellitti.

SĂRUTĂRILE.

(după Lessing.)

O guriță ce'mi dă mie
Unu copilu nevinovatu,
Care sărutându nu scie
Ce-i unu dulce sărutatu,
E ceva ce nume n'are,
Nici nu-i dîcu eu sărutare.

Unu prietenu cînd pe mine
M'onorează c'unu sărutu,
Eu atunci sciu tare bine
Pentru ce s'a prefăcutu:
Elu urmează moda mare
Și-mi dă rece sărutare.

Cînd al meu pre bunu părinte,
De purtarea-mi mulțămîtu,
Mă sărută, multă minte
Urîndu-mi necontentu;
Asta nu-i o sărutare,
Ci-i o binecuvîntare!

Cînd plecîndu de-acas'odată
Mă sărută a mea sor'
Eu in mintea-mi l'altă fată,
Mă gîndescu atunci cu doru,
Ș'astfelu numa'n cugetare
Istu sărutu, e sărutare.

Ear cînd Liza mea iubită,
După ce s'a 'npotrivitu,
Și in fine biruită,
Mă sărută inđecit,
Celu sărutu cu infocare
Dîcu și eu că-i sărutare!

Gil.

NOTIȚE BIBLIOGRAFICE.

— A eșitu de sub presă *Odele și Epodele lui Horatiu Flaccu* explicate in usul școalelor de D. G. I. Munteanu profesoru și directoru la gimnasiul românescu din Brașov, unu volumu in 8-o mare, 230 și XVI pag., Iassi 1868, edițiunea și imprimaria Societății „Junimea“. Această edițiune a

Redactoru răspundătoru Iacob Negruzzi.

Odelor lui Horatiu, scoasă de Societatea Junimea este cea ăntăi care a apărutu in limba română. Deși in notele D-lui Munteanu se găsesc pe ici pe cole câteva germanisme, lucrarea in totul este bună și folositoare și demnă de toată lauda. D. Munteanu a întrebuițatu unu mare zelu și a dobînditu, unu meritu insemnatu pentru scoalele naționale.'

— *Biblioteca de lectură pentru Junimea de ambele sexe*. Sub acestu titlu D. I. M. Rurcanu publică unu șiru de novele traduse și prelucrate. Avemu inaintea ochilor in 4 mici tomuri (Bucuresci. Tipografia lucrătorilor asociați 1868) nvelele următoare: *Mielul; Licuriciul; Privighitoarea; Teodora sau Copilul perdutu; Familia creștină; Copila mută; Rosele roșii și rosele albe; Păscarul; Inelul gășitu; Banii de aramă și Incendiul*. Intreprinderea antorului de a procură tinerimei cărți de lectură in limba națională, de care până acum eră cu totul lipsită, este foarte laudabilă. Novelele sunt toate morale și interesante. Pe ici pe cole gășimu intr'adeveru in traducere câte o espresiune care n'ar fi trebuitu să se strecoare. Așa pentru a cită unu singuru exemplu, se dîce intr'unu locu in *Copila mută*: „spărgîndu-se de risu.“ Asemine espresiuni nu sunt nici romănesci, nici frumoase și sperămu că D. traducătoru le va evita in viitoru. In sumă traducerea este bună și ne facemu o plăcută datorie de a recomandă această scriere părințelor de familie și tuturor persoanelor cărora li este incredințată crescerea copiilor.

Red.

Rectificare. In poesiă: *O rață de amoru*, publicată in Nr. 7 Conv. Lit. să se cetească in versul ăntăiu *bolta* in locu de *balta* precum s'a tipăritu din greșală, in lipsa redactorului.

CORESPONDENȚĂ.

— *D-lui I. Popescu Sabiu*. Priimiți mulțămirile noastre. Intr'unu numărु viitoru se va face o scurtă dar lămurită dare de samă a opului D-voastre. *D-lui M. in...* Ne parē rēu dar și aceste doue poesii sunt cu neputință.

Red.

Tipografia Societății Junimea.